DEDDF YR IAITH GYMRAEG 1993

Cyfrifon Bwrdd yr Iaith Gymraeg wedi eu paratoi yn unol ag Atodlen 1, Paragraff 12(2) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 am y flwyddyn i 31 Mawrth 2000, ynghyd â Thystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru ar y cyfrifon hynny.

Cyflwynwyd yn unol â Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 Atodlen 1, Paragraff 12(4)

Bwrdd yr Iaith Gymraeg

Cyfrifon 1999-2000

Cynnwys

	Tudalen
Rhagymadrodd	**1**
Datganiad o Gyfrifoldebau'r Bwrdd a'r Prif Weithredwr	**3**
Datganiad ar y System o Reolaeth Ariannol Fewnol	**4**
Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Aelodau Cynulliad Cenedlaethol Cymru	**5**
Cyfrif Incwm a Gwariant	**6**
Y Fantolen	**7**
Datganiad Llif Arian	**8**
Nodiadau ar y Cyfrifon	**9**

Rhagymadrodd

Hanes y Bwrdd a gwybodaeth statudol gefndir

1 Sefydlwyd Bwrdd yr Iaith Gymraeg o dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 ar 21 Rhagfyr 1993. Mae'r cyfrifon wedi eu paratoi gan y Bwrdd o dan Atodlen 1, Paragraff 12 y Ddeddf ar ffurf sydd wedi'i chyfarwyddo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru gyda chymeradwyaeth Trysorlys Ei Mawrhydi. Mae copïau o'r cyfarwyddyd ar gael o swyddfeydd y Bwrdd.

Rhoddodd y Ddeddf i'r Bwrdd y swyddogaeth o hyrwyddo a hwyluso defnyddio'r iaith Gymraeg, i alluogi cyrff cyhoeddus i baratoi cynlluniau i weithredu'r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus ac wrth weinyddu cyfiawnder yng Nghymru, y dylid trin y Gymraeg a'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal.

2 I gyflawni hyn y mae gan y Bwrdd y swyddogaethau canlynol:

(a) Cynghori Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar faterion ynglŷn â'r iaith Gymraeg;

(b) Cynghori personau sy'n ymarfer swyddogaethau o natur gyhoeddus am y ffyrdd i weithredu'r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus ac wrth weinyddu cyfiawnder yng Nghymru, y dylid trin y Gymraeg a'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal;

(c) Cynghori'r rheiny a phersonau eraill sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ynghylch defnyddio'r iaith Gymraeg yn eu hymwneud â'r cyhoedd yng Nghymru.

3 Mae Adroddiad Blynyddol Bwrdd yr Iaith Gymraeg a gyflwynwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn unol ag Atodlen 1, Paragraff 13(1) o Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 yn cynnwys gwybodaeth am weithgareddau'r Bwrdd am y flwyddyn 1 Ebrill 1999 i 31 Mawrth 2000.

Canlyniadau a Chyfeddiant

4 Corff Cyhoeddus yw Bwrdd yr Iaith Gymraeg a noddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru (gan y Swyddfa Gymreig cyn 1 Gorffennaf 1999). Yr oedd cyfanswm y cyllid a ddarparwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar gyfer y flwyddyn 1 Ebrill 1999 hyd at 31 Mawrth 2000 yn £5,953,000. O'r cyfanswm hwn, yr oedd £29,000 ar gyfer gwariant cyfalaf. Y diffyg am y flwyddyn oedd £21,000; cymerwyd hyn o'r cronfeydd.

Asedion sefydlog

5 Mae nodyn 8 ar y fantolen yn dangos y newidiadau mewn asedion sefydlog yn ystod y cyfnod. Nid oes yna wahaniaeth sylweddol rhwng y gwerth yn y llyfrau a gwerth y farchnad ar gyfer asedion sefydlog.

Ymchwil a datblygu

6 Cafwyd datblygiadau pellach gan Brifysgol Cymru Bangor ar raglen gyfrifiadurol CySill ar gost o £15,000. Parhaodd y Bwrdd i werthu'r meddalwedd.

7 Parhaodd aelodaeth y Bwrdd o Ganolfan Ewropeaidd Cymru. £7,000 oedd cost y ffi flynyddol.

Datblygiadau i'r dyfodol

8 Amlinellir dyheadau'r Bwrdd ar gyfer y dyfodol yn yr Adroddiad Blynyddol a gyfeiriwyd ato uchod.

9 Mae Bwrdd yr Iaith Gymraeg yn gorff a allai gael ei ddiwygio gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, o dan y darpariaethau a wnaed yn Neddf Llywodraeth Cymru 1998.

Aelodau'r Bwrdd

10 Aelodaeth y Bwrdd yn ystod y flwyddyn oedd:

Rhodri Williams	-	Cadeirydd
Dr Medwin Hughes	-	Is-Gadeirydd

Yr Athro Colin Baker
Ann Beynon
Gwyn Griffiths - (ymddiswyddodd 24 Medi 1999)
Jeffrey Morgan
Y Cynghorydd Gareth Winston Roberts
Elan Closs Stephens
Y Parchedig Ddr Patrick Thomas
Godfrey Williams

Daeth cytundeb Rhodri Williams fel Cadeirydd y Bwrdd i ben ar 30 Ebrill 2000, cafodd ei ailapwyntio i'r swydd ar 1 Mai 2000.
Daeth cytundebau Dr Medwin Hughes, Elan Closs Stephens, y Parchedig Ddr Patrick Thomas Godfrey Williams, y Cynghorydd Gareth Winston Roberts ac Ann Beynon i ben ar 31 Mawrth 2000. Apwyntiwyd yr aelodau canlynol i ymuno â Bwrdd yr Iaith Gymraeg ar 1 Ebrill 2000:-

Gwyn Bartley
Sue Camper
Bethan Guilfoyle
Gwawr Hughes
Dr Medwin Hughes
Dr Arun Midha
Rhiannon Walters
Dr Colin Williams
Mae'r Athro Colin Baker a Jeffrey Morgan yn cychwyn eu hail dymor ar 1 Ebrill 2000.

Darparu Gwybodaeth i weithwyr ac ymgynghori â hwy

11 Mae'r Bwrdd yn cydnabod pwysigrwydd cyfathrebu â'i holl weithwyr a rhoi gwybod iddynt am ddatblygiadau mewnol ac allanol. Bydd y Bwrdd yn parhau i ymgynghori â chynrychiolwyr staff ynglŷn ag unrhyw fater sy'n effeithio ar delerau ac amodau cyflogaeth.

Archwilwyr

12 Archwiliwyd cyfrifon Bwrdd yr Iaith Gymraeg gan Archwilydd Cyffredinol Cymru yn unol â gofynion Atodlen 1, Paragraff 12(4) Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993.

Talu Credydwyr

13 Mae'r Bwrdd yn talu credydwyr o fewn mis gyda'r ystyriaeth briodol i G*overnment Accounting* a chanllawiau'r CBI. Ym 1999-2000 talwyd pob anfoneb dianghydfod o fewn mis.

Y Flwyddyn 2000

14 Fel sy'n wir am lawer sefydliad arall, mae perygl na fydd rhai o systemau cyfrifiadurol ac offer y Bwrdd yn cyfarfod â gofynion y mileniwm. Er ein bod yn y mileniwm newydd erbyn hyn mae'r perygl yma yn dâl i fod. Cymerodd y Bwrdd gamau priodol i osgoi'r peryglon posibl; hyd yma mae'r camau hyn wedi bod yn ddigonol. Nid yw'r Bwrdd felly, yn disgwyl mynd i gostau ychwanegol o bwys er mwyn cynnal ei systemau.

John Walter Jones
Swyddog Cyfrifo
Bwrdd yr Iaith Gymraeg 19 Mai 2000

Datganiad o Gyfrifoldebau Bwrdd yr Iaith Gymraeg a'r Prif Weithredwr

O dan Baragraff 12(1) Atodlen 1 Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993, mae'n ofynnol i Fwrdd yr Iaith Gymraeg baratoi datganiad o'r cyfrifon mewn perthynas â phob blwyddyn gyfrifo ar ffurf ac ar sylfaen sydd wedi'i chyfarwyddo gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru gyda chymeradwyaeth Trysorlys Ei Mawrhydi. Llunnir y cyfrifon ar ffurf groniadol, ac mae'n rhaid iddynt roi golwg wir a theg o sefyllfa'r Bwrdd ar ddiwedd y flwyddyn, ac ar ei incwm a'i wariant a'i lif arian am y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon mae'n ofynnol i'r Bwrdd wneud fel a ganlyn:

- ufuddhau i'r Cyfarwyddyd Cyfrifon a roddwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru, gan gynnwys y gofynion perthnasol o ran cadw cyfrifon a datguddiadau gan ddewis polisïau cyfrifyddol perthnasol a'u defnyddio'n gyson;

- llunio penderfyniadau ac amcangyfrifon mewn modd rhesymol;

- datgan a gadwyd at y safonau cyfrifyddol priodol, a datguddio ac esbonio unrhyw wyro materol a welir yn y datganiadau ariannol;

- llunio datganiadau ariannol ar sail bod yn fusnes sy'n parhau i weithredu, onid yw'n amhriodol cymryd yn ganiataol y bydd y Bwrdd yn gwneud hynny.

Mae Swyddog Cyfrifo Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi pennu Prif Weithredwr Bwrdd yr Iaith Gymraeg yn Swyddog Cyfrifo ar gyfer y Bwrdd. Mae ei gyfrifoldebau perthnasol, yn rhinwedd ei swydd fel Swyddog Cyfrifo, gan gynnwys ei gyfrifoldeb dros sicrhau rheoleidd-dra a diogelwch yr arian cyhoeddus, a thros gadw cofnodion priodol, wedi eu nodi yn y memorandwm *Cyfrifoldebau Swyddog Cyfrifo Cyrff Cyhoeddus a noddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru* a ryddhawyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Datganiad ar y System o Reolaeth Ariannol Fewnol

Fel Swyddog Cyfrifo, yr wyf yn cydnabod fy nghyfrifoldeb dros sicrhau bod trefn effeithiol o reolaeth ariannol fewnol yn cael ei chynnal a'i gweithredu gan Fwrdd yr Iaith Gymraeg,

Gall y drefn roi sicrwydd rhesymol yn unig, nid sicrwydd absoliwt, fod asedion yn cael eu diogelu, bod trafodion yn cael eu hawdurdodi a'u cofnodi'n briodol, a bod camgymeriadau neu namau sylweddol naill ai'n cael eu hatal neu y byddent yn cael eu darganfod o fewn cyfnod amserol.

Mae'r drefn o reolaeth fewnol yn seiliedig ar fframwaith o reoli gwybodaeth yn rheolaidd, trefniadau gweinyddol sy'n cynnwys gwahanu dyletswyddau, a chyfundrefn o ddirprwyo ac atebolrwydd. Yn arbennig, mae'n cynnwys:

- systemau cyllido cynhwysfawr gyda chyllideb flynyddol sy'n cael ei harolygu a'i chytuno gan aelodau'r Bwrdd;
- arolygon rheolaidd gan y Bwrdd a thîm rheoli o adroddiadau cyfnodol a blynyddol sy'n dangos perfformiad ariannol yn ôl y rhagolygon;
- gosod targedau i fesur perfformiadau ariannol a pherfformiadau eraill;
- fel sy'n briodol, disgyblaeth ffurfiol ar gyfer rheoli prosiectau.

PriceWaterhouseCoopers yw ein harchwilwyr mewnol, ac maent yn gweithredu yn ôl safonau sy'n cael eu pennu yn Llawlyfr Archwilio Mewnol y Llywodraeth. Mae eu gwaith yn ganlyniad i ddadansoddiad o'r perygl y mae'r Bwrdd yn agored iddo, ac mae cynlluniau archwilio mewnol blynyddol yn seiliedig ar y dadansoddiad hwnnw. Caiff y dadansoddiad perygl a'r cynlluniau archwilio mewnol eu hardystio gan Bwyllgor Archwilio'r Bwrdd a'i gymeradwyo gennyf fi. Bob blwyddyn, bydd PriceWaterhouseCoopers yn rhoi adroddiad i mi am weithgarwch archwiliad mewnol yn y Bwrdd. Mae'r adroddiad yn cynnwys barn annibynnol PriceWaterhouseCoopers o ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyfundrefn y Bwrdd o reolaeth ariannol fewnol.

Ychwanegir at fy arolwg o effeithiolrwydd y gyfundrefn o reolaeth ariannol fewnol gan waith yr archwilwyr mewnol, gan y Pwyllgor Archwilio sy'n goruchwylio gwaith yr archwiliwr mewnol, gan y rheolwyr gweithredol o fewn y Bwrdd sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal a chadw'r fframwaith rheolaeth ariannol, a gan sylwadau a wneir gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheolaeth ac adroddiadau eraill.

John Walter Jones
Swyddog Cyfrifo
Bwrdd yr Iaith Gymraeg 19 Mai 2000

Tystysgrif ac Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru I Aelodau Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Yr wyf yn tystio fy mod wedi archwilio'r datganiadau ariannol ar dudalennau 6 i 15 yn unol ag Atodlen 1, Paragraff 12(4) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y confensiwn cost hanesyddol a'r polisïau cyfrifo a nodir ar dudalennau 9 a 10.

Priod gyfrifoldebau'r Bwrdd, y Prif Weithredwr a'r Archwilydd

Fel y disgrifiwyd ar dudalen 3, Bwrdd yr Iaith Gymraeg a'r Prif Weithredwr sy'n gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am sicrhau rheoleidd-dra'r trafodion ariannol. Mae Bwrdd yr Iaith Gymraeg a'r Prif Weithredwr hefyd yn gyfrifol am baratoi'r Rhagair. Pennir fy nghyfrifoldebau, fel archwilydd annibynnol, yn ôl statud, ac fe'u harweinir gan y Bwrdd Arferion Archwilio ac arweiniad moesegol y proffesiwn archwilio.

Byddaf yn rhoi fy marn i chi ar a yw'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun gwir a theg ac a gawsant eu paratoi'n gywir yn unol â Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 ac â'r cyfarwyddiadau a wnaed gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn ôl gofynion y Ddeddf, ac a gafodd y gwariant a'r incwm ymhob ystyr berthnasol eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ac a yw'r trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Byddaf hefyd yn cyflwyno adroddiad onid yw'r Rhagair, yn fy marn i, yn gyson â'r datganiadau ariannol, onid chadwodd y cwmni gofnodion cyfrifo cywir, neu os na chefais yr holl wybodaeth a'r esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.

Byddaf yn arolygu a yw'r datganiad ar dudalen 4 yn adlewyrchu cydymffurfiad y Bwrdd ag arweiniad y Trysorlys sef *Corporate governance: statement on the system of internal financial control*. Byddaf yn cyflwyno adroddiad os nad yw'n bodloni'r gofynion a bennwyd gan y Trysorlys, neu os yw'r datganiad yn gamarweiniol neu'n anghyson â gwybodaeth arall yr wyf yn ymwybodol ohoni o'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol.

Sail fy Marn

Cynheliais fy archwiliad yn unol â'r Safonau Archwilio a gyhoeddwyd gan y Bwrdd Arferion Archwilio. Mae archwiliad yn cynnwys archwilio tystiolaeth, ar sail prawf, sy'n berthnasol i symiau, datgeliadau a rheoleidd-dra'r trafodion ariannol a gynhwysir yn y datganiadau ariannol. Mae hefyd yn cynnwys asesiad o'r amcangyfrifon a'r dyfarniadau arwyddocaol a wnaed gan y Bwrdd a'r Prif Weithredwr wrth baratoi'r datganiadau ariannol, ac a yw'r polisïau cyfrifo yn briodol i amgylchiadau'r Bwrdd, a gawsant eu defnyddio'n gyson a'u datgelu'n ddigonol.

Cynlluniais a chynhaliais fy archwiliad er mwyn cael yr holl wybodaeth a'r esboniadau a oedd yn angenrheidiol yn fy marn i er mwyn rhoi digon o dystiolaeth i roi sicrwydd rhesymol bod y datganiadau ariannol yn rhydd o unrhyw gam-ddweud perthnasol, a achoswyd naill ai o ganlyniad i wall, twyll neu drwy afreoleidd-dra arall a bod y gwariant a'r incwm, ymhob ystyr berthnasol, wedi eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli. Wrth lunio fy marn yr wyf hefyd wedi gwerthuso digonolrwydd cyffredinol y modd y cyflwynwyd yr wybodaeth yn y datganiadau ariannol hefyd.

Barn

Yn fy marn i:

- rhydd y datganiadau ariannol ddarlun gwir a theg o gyflwr materion Bwrdd yr Iaith Gymraeg ar 31 Mawrth 2000 ac o'r diffyg, cyfanswm yr enillion a'r colledion cydnabyddedig a'r llif arian am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny a'u bod wedi eu paratoi'n gywir yn unol â Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 a'r cyfarwyddiadau a wnaed yn ôl gofynion y Ddeddf gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru; ac
- ymhob ystyr berthnasol defnyddiwyd y gwariant a'r incwm at y dibenion a fwriadwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru a bod y trafodion ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

John Bourn
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CAERDYDD CF99 1NA

1 Mehefin 2000

Cyfrif Incwm a Gwariant am y Flwyddyn i 31 Mawrth 2000

	Nodiadau	£'000	1999-2000 £'000	£'000	1998-1999 £'000
Incwm Gros					
Cymorth Grant	2	5,924		5,754	
Grant y Comisiwm Ewropeaidd		7		60	
Cyngor Cyllido Addysg Bellach Cymru		35		19	
Rhyddhau Grant Gohiriedig y Llywodraeth	13	66		52	
Incwm gweithredol		28		34	
Incwm arall		11		36	
			6,071		5,955
Gwariant					
Grantiau	4	4,417		4,252	
Cyflogau	5	810		789	
Gweinyddu	6	362		341	
Gwariant Uniongyrchol	7	437		538	
Dibrisiant	8	66		49	
Llog tybiedig ar gyfalaf	1.9	12		13	
			6,104		5,982
(Diffyg) ar weithgareddau gweithredol			(33)		(27)
Llog a dderbyniwyd			9		10
Swm sy'n daladwy i Gynulliad Cenedlaethol Cymru	3		(9)		(10)
Addasiad am log tybiedig ar gyfalaf	1.9		12		13
(Diffyg) a gadwyd am y flwyddyn			(21)		(14)

Datganiad o'r Symudiad yn y Gronfa Gyffredinol	**1999-2000 £'000**	**1998-1999 £'000**
Cronfa Gyffredinol ar 1 Ebrill 1999	58	72
(Diffyg) a gadwyd am y flwyddyn	(21)	(14)
	37	58

Mae holl weithgareddau'r Bwrdd a gwblhawyd yn ystod y flwyddyn yn parhau.
Nid oedd unrhyw ennillion a cholledion cydnabyddedig arall yn deillio dros y cyfnod.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 9 i 15 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Mantolen ar 31 Mawrth 2000

			2000		1999
	Nodiadau	£'000	£'000	£'000	£'000
Asedion Sefydlog					
Asedion cyffyrddadwy	8		129		166
Asedion Cyfredol					
Stoc	9	4		8	
Dyledwyr	10	130		148	
Arian yn y Banc ac mewn Llaw		100		90	
		234		246	
Credydwyr					
Symiau a ddaw yn ddyledus o fewn blwyddyn	11	(195)		(187)	
Asedion Cyfredol Net			39		59
Cyfanswm Asedion Llai Rhwymedigaethau Cyfredol			168		225
Ariannwyd Gan:					
Darpariaeth ar gyfer Rhwymedigaethau a Phridiannau	12		2		1
Croniadau ac Incwm Gohiriedig					
Grant Gohiriedig y Llywodraeth	13	129		166	
Cyfalaf a Chronfeydd					
Cronfa Gyffredinol		37		58	
Cronfeydd y Llywodraeth					
			166		224
			168		225

Mae'r nodiadau ar dudalennau 9 i 15 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

John Walter Jones
Swyddog Cyfrifo
Bwrdd yr Iaith Gymraeg
19 Mai 2000

Datganiad o'r Llif Arian am y flwyddyn i 31 Mawrth 2000

	Nodiadau	1999-2000 £'000	1998-1999 £'000
Mewnlif/(all-lif) arian net o weithgareddau gweithredol	16a	29	(64)
Adenillion ar Fuddsoddiadau a Gwasanaethau Cyllid			
Llog a dderbyniwyd		9	10
Llog a ildiwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru		(10)	(15)
Gwariant Cyfalaf			
Derbyniadau gwerthiant asedion sefydlog a dalwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru		(1)	-
Derbyniadau gwerthiant asedion sefydlog		-	1
Taliad i gaffael asedion sefydlog cyffyrddadwy		(46)	(57)
Mewnlif/(all-lif) arian net cyn cyllido		(19)	(125)
Cyllido			
Cymorth Grant – cyfalaf	2	29	75
Cynnydd /(Lleihad) mewn arian	16b	10	(50)

Mae'r nodiadau ar dudalennau 9 i 15 yn rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau ar y Cyfrifon am y flwyddyn i 31 Mawrth 2000

Polisïau Cyfrifo

1. **1.1 Confensiynau Cyfrifo**

Lluniwyd y cyfrifon hyn yn unol â'r confensiwn cost hanesyddol a heb gyfyngu ar y gwasanaeth a roddir; maent yn bodloni gofynion cyfrifo a datguddio Deddf Cwmnïau 1985 a'r safonau cyfrifo a gyhoeddwyd neu a fabwysiadwyd gan y Bwrdd Safonau Cyfrifo, cyhyd ag y mae'r gofynion hynny yn berthnasol i'r Bwrdd.

1.2 Cyllid

Mae'r Bwrdd yn cael cymorth grant gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru ar yr amod fod y Bwrdd yn bodloni'r gofynion sydd wedi eu gosod allan yn y Memorandwm Ariannol ac unrhyw amodau eraill y gall Cynulliad Cenedlethol Cymru eu pennu o bryd i'w gilydd. Gall y Bwrdd dderbyn incwm o ffynonellau eraill sy'n unol â chanllaw Ffioedd a Thaliadau'r Trysorlys pan na fydd hynny'n ymyrryd â'i brif swyddogaethau ac yn gyson â'i Gynllun Corfforaethol a pholisi'r Llywodraeth.

1.3 Grantiau Llywodraeth

(a) Ariennir y Bwrdd yn bennaf trwy grant o Gynulliad Cenedlaethol Cymru.
(b) Mae grantiau at ddibenion gweithredu wedi eu credydu fel incwm yn y cyfnod.
(c) Mae'r grantiau a gafwyd ar gyfer gwariant cyfalaf wedi eu credydu i gyfrif grant gohiriedig a throsglwyddir symiau dibrisiant perthnasol i'r cyfrif incwm a gwariant wrth i'r asedion cyfalaf gael eu defnyddio.

1.4 Asedion Cyffyrddadwy a Dibrisiant

Darperir dibrisiant ar bob ased sefydlog cyffyrddadwy ar sail llinell syth dros fywyd defnyddiol disgwyliedig yr asedion fel a ganlyn:

Gwelliannau ac Addasiadau Swyddfa	- dros 90 mis
Celfi Swyddfa	- dros 90 mis
Offer Swyddfa	- dros 60 mis
Offer Cyfrifiadurol	- dros 36 mis

1.5 Stoc

Mae stoc nwyddau'r Bwrdd wedi eu cynnwys ar eu cost wreiddiol, neu eu gwerth net pe baent yn cael eu gwerthu, pa un bynnag yw'r lleiaf. Nid oes yna wahaniaeth materol rhwng gwerth hanesyddol a chost ailosod stoc.

1.6 Treth

Nid yw'r Bwrdd wedi cofrestru am Dreth Ar Werth. Mae'r Dreth Ar Werth sydd heb ei hadennill wedi ei siarsio i'r cyfrif Incwm a Gwariant neu wedi ei gynnwys lle bo'n briodol yn yr ychwanegiadau i asedion cyffyrddadwy.

1.7 Pensiynau

Fe delir i'r Tâl-feistir Cyffredinol symiau priodol i gynrychioli rhwymedigaethau cronedig Prif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil am bensiynau a buddiannau tebyg i bersonau a gyflogir gan y Bwrdd ac am gostau gweinyddol sydd i'w priodoli i'r rhwymedigaethau a'u cyflawni.

1.8 Darpariaeth Ailaddurno

Mae gan y Bwrdd gyfrifoldeb o dan dermau prydled y swyddfeydd i ailaddurno'r swyddfeydd bob 7 mlynedd. Wrth ystyried bod hyn yn amod cytundeb mae'r Bwrdd wedi sefydlu darpariaeth ar gyfer costau ailaddurno yn y dyfodol yn unol â *Financial Reporting Standard 12*.

1.9 Cost Cyfalaf

Cynhwysir cost cyfalaf tybiedig, sy'n adlewyrchu'r cost cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y costau gweithredu, gan gyfrifo 6% o gyfartaledd cyfalaf.

1.10 Polisi Cyfrifo am Grantiau
Cyfrifir am grantiau yn ystod y flwyddyn y mae'r grant yn ddyledus. Mae gan y Bwrdd yr hawl i adennill y cyfan neu ran o'r grant os yw'r sawl sy'n cael grant yn torri unrhyw un o'r amodau sydd yn rhan o'r cynnig grant. Credydir unrhyw ad-daliadau i'r cyfrif wrth eu derbyn.

1.11 Ailbrisio Asedion Sefydlog
Prisiwyd holl asedion sefydlog gan y Bwrdd ar gost hanesyddol gan nad yw addasiadau ailbrisio, ym marn y Bwrdd, yn sylweddol.

Cymorth Grant o Gynulliad Cenedlaethol Cymru

2.

	Cyfredol £'000	Cyfalaf £'000	Cyfanswm £'000
1999-2000	5,924	29	5,953
1998-1999	5,754	75	5,829

Swm i'w ildio i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

3. Mae'r swm sy'n daladwy i Gynulliad Cenedlaethol Cymru fel a ganlyn:

	1999-2000 £'000	1998-1999 £'000
Llog derbyniadwy	9	10

Grantiau

4. Mae'r grantiau canlynol yn daladwy neu a dalwyd o dan Adran 3(3) Deddf yr Iaith Gymraeg 1993:

	1999-2000 £'000	1998-1999 £'000
Grantiau i hyrwyddo addysg Gymraeg	2,076	1,991
Grantiau i hyrwyddo'r Gymraeg yn gyffredinol	2,328	2,236
Cynllun Grantiau Bach	13	25
Cyfanswm	4,417	4,252

Mae rhestr lawn o'r holl grantiau a dalwyd neu sy'n ddyledus ar gael o swyddfeydd Bwrdd yr Iaith Gymraeg.

Costau Staff ac Aelodau

5. (a)

	Staff 1999-2000 £'000	Aelodau 1999-2000 £'000	Cyfanswm 1999-2000 £'000	Staff 1998-1999 £'000	Aelodau 1998-1999 £'000	Cyfanswm 1998-1999 £'000
Cyflogau Gros	602	75	677	580	80	660
Yswiriant Gwladol	45	4	49	44	5	49
Cyfranddaliadau Pensiwn	84	-	84	80	-	80
	731	79	810	704	85	789

Niferoedd Cyfartalog	(b)	27	9	36	28	11	39

Cyflogir staff o fewn y Bwrdd fel a ganlyn:-

	1999-2000 £'000	1998-1999 £'000
Prif Weithredwr ac ysgrifennyddes	2	2
Sectorau Cyhoeddus a Gwirfoddol	6	6
Addysg a Hyfforddiant	4	4
Polisi	4	5
Adran Grantiau	3	3
Marchnata	4	4
Gweinyddol a Phersonel	2	2
Cyllid	2	2

Mae telerau ac amodau'r staff a gyflogir yn gyfatebol â rhai Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Penodwyd aelodau'r Bwrdd a wasanaethodd yn ystod y flwyddyn gan yr Ysgrifennydd Gwladol. Penodwyd yr aelodau a benodwyd ar 1 Ebrill 2000 gan yr Ysgrifennydd dros Addysg a Hyfforddiant.

(c)

Yn unol â gofynion y *Greenbury Code* a *DAO(GEN) 3/00* mae'n ofynnol i'r Bwrdd ddatgelu'r manylion canlynol am staff hŷn sydd â chyfrifoldebau dros redeg adrannau sy'n cynllunio polisïau

Enw a theitl	**Oed**	**1999-2000 Cyflog (a ddifinir isod) £**	**1999-2000 Gwir gynnydd mewn pensiwn oed 60 £**	**1999-2000 Cyfanswm croniadol y pensiwn ar oed 60 ar 31 March 2000 £**
Rhodri Williams *Cadeirydd*	44	24,373	-	-
John Walter Jones *Prif Weithredwr*	54	59,288	742	4,348
Rhys Dafis *Pennaeth Sectorau Cyhoeddus a Gwirfoddol*	45	38,844	513	2,792
Meirion Prys Jones *Pennaeth Addysg a Hyfforddiant*	45	38,169	505	2,743
Gwynedd Morris Jones *Dirprwy Brif Weithredwr a Phennaeth Polisi*	49	32,457	444	2,536
Huw Onllwyn Jones *Pennaeth yr Adran Grantiau*	42	30,836	428	2,216

Mae cyflog y Prif Weithredwr yn cynnwys cyflog gros o £55,660 (1998-1999: £53,621) a bonws amhensiwndawy o £3,628 (1998-1999: £3,400). Cyflog gros yn unig y mae swyddogion hŷn y Bwrdd yn ei dderbyn.

Mae'r Prif Weithredwr ar gytundeb penodol am y cyfnod o 21 Rhagfyr 1998 hyd at 20 Rhagfyr 2003. Mae'n aelod cyffredin o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Mae'r Cadeirydd ar gytundeb i weithio 2 ddiwrnod yr wythnos, gydag aelodau eraill y Bwrdd ar gytundeb i weithio 2 ddiwrnod y mis am gyflog amhensiwndawy o £5,931 y flwyddyn (1998-1999: £5,769). Mae hyn yn cyfateb i raddfa 5 yn y Gwasanaeth Sifil yn ôl nifer y diwrnodau.

Ni dderbyniodd Aelodau'r Bwrdd na swyddogion hŷn y Bwrdd dâl ar wahân i'r hyn a nodir uchod nac ychwaith fuddiannau mewn da. Nid yw'r Bwrdd yn gweithredu cynllun ceir.

(ch) **Pensiynau**

Darparir pensiwn drwy Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS) ac mae amodau Deddfau Budd-dal Ymddeol 1965 a 1972 a newidiadau diweddarach iddynt yn berthnasol i'r budd-daliadau hyn. Mae hwn yn gynllun statudol sydd yn darparu buddiannau ar sail "cyflog terfynol" ar oed ymddeol arferol o 60. Mae buddiannau yn cronni ar raddfa o 1/80 o gyflog bensiynadwy am bob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, telir cyfandaliad cywerth 3 blynedd o bensiwn wrth ymddeol. Mae aelodau yn cyfrannu 1.5% o gyflog bensiynadwy. Cynyddir pensiynau yn unol â'r Mynegrif Prisiau Manwerth. Ar farwolaeth, telir pensiynau i'r priod sydd ar ôl ar raddfa o hanner tâl pensiwn yr aelod. Ar farwolaeth tra'n gwasanaethu mae'r cynllun yn talu cyfandaliad cywerth â dwywaith y cyflog pensiynadwy yn ogystal â chodiad gwasanaeth wrth gyfrifo pensiwn y priod. Mae'r codiad yn ddibynnol ar hyd y gwasanaeth ac ni all fod yn fwy na 10 mlynedd. Mae ymddeoliad meddygol yn bosibl mewn amgylchiadau o salwch difrifol. Yn yr achos hwn, telir pensiynau yn syth heb leihad actiwaraidd a gyda'r codiad gwasanaeth fel mewn achos pensiynau gwraig weddw neu ŵr gweddw.

Ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2000 talwyd cyfraniadau o £83,826 (1998-1999: £79,971) ar ran y staff i'r Tâl-feistr Cyffredinol, yn unol â'r cyfraddau a bennir o bryd i'w gilydd gan Actiwari'r Llywodraeth ac a hysbysir gan y Trysorlys. Ar gyfer y flwyddyn o dan sylw yr oedd hynny'n amrywio o 12% i 18.5% o'r cyflog gros (1998-1999 : 12% i 18.5%) .

(d) **Cofrestr Rhoddion**

Mae gan y Bwrdd gofrestr rhoddion. Nid oes unrhyw eitem a gofnodwyd yn ystod y flwyddyn yn cael ei hystyried o bwys materol i'w chynnwys yn y datganiadau hyn.

Gweinyddu

6. Mae costau gweinyddu yn cynnwys:

	1999-2000 £'000	1998-1999 £'000
Gwasanaethau archwilwyr (tâl yr archwiliad)	8	8
Gwasanaethau archwilwyr (gwaith archwilio arall)	1	1
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch	38	38

Gwariant Uniongyrchol

7. Mae gwariant uniongyrchol yn gysylltiedg â nifer o brosiectau a ymgymrwyd â hwy gan adrannau'r Bwrdd, sef, Sector Cyhoeddus a Gwirfoddol, Addysg a Hyfforddiant, Cysylltiadau Cyhoeddus a Marchnata, a Pholisi. Mae'r prosiectau wedi eu cynnwys yn y cynllun gweithredol am y flwyddyn sy'n amodol i gymeradwyaeth gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Asedion Sefydlog Cyffyrddadwy	**8.**	**Gwella Ac Addasu'r Swyddfa**	**Celfi Swyddfa**	**Offer Swyddfa**	**Cyfanswm**
		£'000	**£'000**	**£'000**	**£'000**
	Cost				
	1 Ebrill 1999	107	83	165	355
	Ychwanegiadau	-	2	27	29
	Gwerthiannau	-	-	(12)	(12)
	31 Mawrth 2000	107	85	180	372
	Disbrisiant				
	1 Ebrill 1999	53	44	92	189
	Cost am y flwyddyn	14	11	41	66
	Gwerthiannau	-	-	(12)	(12)
	31 Mawrth 2000	67	55	121	243
	Gwerth net yn y llyfrau				
	31 Mawrth 2000	40	30	59	129
	Gwerth net yn y llyfrau				
	31 Mawrth 1999	54	39	73	166

Nid oedd yna unrhyw ymrwymiadau cyfalaf amodol ar 1 Ebrill 2000.

Stoc **9.**

	2000	1999
	£'000	**£'000**
Stoc nwyddau i'w hail werthu	4	8

Dyledwyr **10.**

Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn:	2000	1999
	£'000	**£'000**
Blaendal gyda'r asiantaeth gyflogau	67	67
Grant dderbynadwy	-	12
Dyledwyr eraill	5	7
Rhagdaliadau eraill	58	62
	130	148

Credydwyr **11.**

Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn:	2000	1999
	£'000	**£'000**
Credydwyr gweithredol	75	74
Croniadau	88	90
Derbyniadau o flaen llaw	23	13
Symiau sy'n daladwy i Gynulliad Cenedlaethol Cymru	9	10
	195	187

Darpariaeth ar gyfer Rhwymedigaethau a Phridiannau **12.**

	2000	1999
	£'000	**£'000**
Darpariaeth ailaddurno ar 1 Ebrill	1	5
Swm a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	-	(6)
Cynnydd yn y ddarpariaeth ailaddurno	1	2
Darpariaeth ar 31 Mawrth	2	1

Grant Gohiriedig Y Llywodraeth **13.**

	2000	1999
	£'000	**£'000**
1 Ebrill	166	143
Cymorth Grant am y cyfnod – cyfalaf (gweler nodyn 2)	29	75
Llai: Swm a ryddhawyd i'r cyfrif incwm a gwariant	(66)	(52)
31 Mawrth	129	166

Cymodi'r Symudiad yng Nghronfeydd y Llywodraeth **14.**

	2000	1999
	£'000	**£'000**
Cronfeydd ar 1 Ebrill	224	215
(Diffyg) a gadwyd am y flwyddyn	(21)	(14)
Symudiadau yn y cyfrif grant gohiriedig	(37)	23
Cronfeydd ar 31 Mawrth	166	224

Prydlesi Gweithredol

15. Ar 31 Mawrth 2000 yr oedd gan y Bwrdd ymrwymiadau o dan brydlesi gweithredol nad oedd modd eu diddymu fel a ganlyn:

	2000 £'000 Swyddfeydd	**2000 £'000 Eraill**	**1999 £'000 Swyddfeydd**	**1999 £'000 Eraill**
Pryflesi sy'n terfynu:				
Yn ystod yr ail i'r bumed flwyddyn	-	8	-	8
Ar ôl pum mlynedd	73	-	73	-
	73	8	73	8

Mae'r symiau uchod yn cynrychioli't tâl blynyddol ar gyfer pob prydles. Adolygwyd rhent Swyddfeydd y Bwrdd yn Siambrau'r Farchnad, Heol Eglwys Fair, Caerdydd ar 21 Rhagfyr 1998. Nid yw'r canlyniad yn derfynol hyd yma. Mae'r prydlesi eraill ar gyfer offer swyddfa.

Nodiadau ar y Datganiad Llif Arian

16(a)

Cysoni'r Gwarged Gweithredol i'r Llif Arian Net o Weithgareddau Gweithredol	**1999-2000 £'000**	**1998-1999 £'000**
(Diffyg)/Gwarged ar weithgareddau gweithredol	(33)	(27)
Dibrisiant	66	49
Llog Tybiedig a lwythwyd	12	13
Colled ar werthiant asedion sefydlog	-	3
(Cynnydd)/Lleihad mewn darpariaeth atgyweirio	1	(4)
Rhyddhau cymorth grant gohiriedig y Llywodraeth	(66)	(52)
Lleihad/(Cynnydd) mewn stoc	4	(2)
Lleihad/(Cynnydd) mewn dyledwyr	18	(54)
Cynnydd mewn credydwyr	27	10
Mewnlif/(All-lif) arian net o weithgareddau gweithredol	29	(64)

(b)

Dadansoddiad o'r Newidiadau Mewn Arian Net yn Ystod y Flwyddyn	**1999-2000**	**1998-1999**
Arian net ar 1 Ebrill 1999	90	140
Mewnlif/(All-lif) arian net	10	(50)
Arian net ar 31 Mawrth 2000	100	90

(c) Dadansoddiad o'r Newidiadau Cyllido yn ystod y Flwyddyn

Gweler nodyn 13 am y symudiad yng nghyfrif grant gohiriedig y Llywodraeth

Rhwymedigaethau Amodol

17. Nid oedd yna unrhyw rwymedigaethau amodol ar 31 Mawrth 2000.

Trafodion Gyda Phartion Cysylltiedig

18. Ystyrir Cynulliad Cenedlaethol Cymru fel parti cysylltiedig. Yn ystod y flwyddyn, cafodd Bwrdd yr Iaith Gymraeg amryw drafodion arwyddocaol gyda Chynulliad Cenedlaethol Cymru.

Derbyniwyd £35,000 (1999 - £19,000) gan Gyngor Cyllido Addysg Bellach Cymru, parti cysylltiedig, ar gyfer cytundeb lefel gwasanaeth.

Tra fod aelodau o'r Bwrdd a staff rheoli allweddol â diddordebau mewn cyrff mae'r Bwrdd yn ei noddi, nid oedd unrhyw un mewn sefyllfa i gael dylanwad ar ddyrannu'r nawdd yma. Datgelir y diddordebau yma ar ddechrau unrhyw gyfarfod perthnasol ac nid yw'r unigolyn yn cymryd rhan bellach yn y drafodaeth na'r penderfyniad.